

ФАКТОРИ, НЕОБХОДИМИ ЗА ПОСТИГАНЕ КАЧЕСТВО НА ОДИТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО СЪВМЕСТНАТА ОТГОВОРНОСТ

Alan Johnson

Директор без изпълнителни правомощия в Jerónimo Martins и член на Комитета на Международната федерация на счетоводителите (IFAC) „Професионални счетоводители в бизнеса”

Качеството на одита е въпрос, който е особено значим понастоящем – той винаги е бил такъв, но това е валидно в още по-голяма степен в днешния бизнес свят. Като член на съвета на директорите на регистрирана за търгуване на борсата компания аз съм дълбоко убеден, че качеството на одита е съвместна отговорност на много органи и организации.

Общата рамка за качество на одита, разработена неотдавна от Съвета по международни одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност (IAASB), ясно показва взаимовръзката между съставителите на финансова информация, лицата, натоварени с общо управление, външните одитори, потребителите и регулаторните органи.

Макар че не може да има абсолютно никакви разногласия по това, че основната отговорност за извършване на качествен одит се носи от одиторите, аз считам, че организацията, особено лицата, натоварени с общо управление, носят също толкова важна отговорност за качеството на одита, тъй като те препоръчват назначаването на одиторите и одобряват одиторската програма.

Очевидно ръководството, което постоянно взаимодейства с одиторите, предоставя информация и потвърждава нейната достоверност, също играе важна роля в подкрепа на качеството на одита. Това важи и за звеното за вътрешен одит на организацията и за регулаторните органи, които в множество юрисдикции осъществяват надзор върху финансовото отчитане и оповестяванията.

Аз не смятам, че външният одит се е провалил.

Финансовата криза, в условията на която се намираме през последните повече от шест години, доведе недвусмислено до сериозни въпроси, които бяха поставени пред одиторската професия. Браншът бе подложен на внимателно наблюдение, като вероятно положението ще остане такова – толкова силен е общественият интерес към качеството на одита.

И докато аз приветствам реформите, които се провеждат, например ротацията на одиторите и подобряването на одиторския доклад, не трябва да забравяме, че за много от проблемите отговорност носи ръководството, а не одиторът.

За времето, прекарано в бизнеса, съм бил свидетел на примери, в които одиторът е трябвало да бъде по-решителен в изразяване на своите виждания и да

огласява опасенията си, но е необходимо да заемем балансирана позиция в преценките си и да не прибързваме със заключението, че кризите, пред които сме изправени, се дължат изключително на външните одитори. Това би било изцяло погрешно.

За много от нас е ясно, че незадоволителната култура в организациите е довела до неприемливо и неадекватно поведение. Или както г-н Mark Carney, гуверньор на Централната банка на Великобритания, го окачестви в началото на юни в своята лекция, изнесена по време на банкета, даван от кмета на Лондон за банкериите и търговците от лондонското Сити, „морална пасивност“.

Организациите се нуждаят от разумна култура, тъй като това е единственият начин да се гарантира, че доброто общо управление и надеждното управление на риска са част от целите на всеки служител, които на свой ред водят до устойчиви резултати от дейността в една силно развита етична екосистема.

Всички знаем, че когато става дума за култура, понятието в много случаи е трудно за описание, неподдаващо се на конкретна дефиниция и в голяма степен неясно. Но ние също така обикновено знаем кога културата не е такава, каквато трябва да бъде. Лидерите в организацията, особено съветите на директорите, трябва да установят културата, която искат да виждат в предприятието.

Британският икономически, социален и изследователски съвет и Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители (АССА) изготвиха поредица от четири доклада с цел да подпомогнат съветите на директорите при подготовката за оценяване на корпоративната култура в съответните организации. Всички тези доклади са полезни за провеждане на обсъждания със съветите на директорите, ръководството на всички нива и с одиторските екипи, така че да се постигне подобряване на културата на съответната организация.

Очевидно културата трябва да започне от върха, но е необходимо тя да бъде приведена в съответствие и внедрена в цялата организация. Културата трябва да е обект на последователно провеждано текущо наблюдение и според мен периодично трябва да бъде проверявана и оценявана от външна страна. Всички ние трябва да разберем важното значение на регулациите и кодексите, но не трябва преднамерено да спазваме изискванията по един повърхностен начин.

Бях привърженик на принципа „изпълни или дай обяснение“, но е налице засилваща се опасност да повярваме, че ако обясним защо не сме спазили изискванията, това ще бъде приемливо, без да е необходима по-нататъшна дискусия. Сега в много по-голяма степен съм привърженик на нововъзникващата концепция „изпълни и дай обяснение“.

Разбира се, че трябва да възнаграждаваме корпоративните резултати, но това трябва да става по начин, при който възнаграждаването взема под внимание и *доброто корпоративно поведение*.

Говорейки за културата в организациите, очевидно е важно одиторите да разберат културата на предприятията, които одитират, и да се съобразят с нея.

Доколкото качеството на одита е съвместна отговорност и споделен ангажимент между всички играчи във веригата на финансовото отчитане, редица фактори са необходими за гарантиране качеството на одита.

Нуждаем се от качествени одиторски екипи, съставени от истински професионалисти, които да бъдат справедливо възнаграждавани (дори ако тези професионалисти струват по-скъпо). Одиторската услуга не трябва да се разглежда като стока за широко потребление.

Нуждаем се от честна и прозрачна комуникация между всички страни.

Нуждаем се от надеждна среда на вътрешен контрол, като считам, че всяка организация има необходимост от стабилно и независимо звено/функция за вътрешен одит.

Нуждаем се от установяването на такива срокове за финансово отчитане, които да позволяват постигането на качество и постоянна комуникация.

Съществуват и редица променливи величини, които представляват ключови фактори за качеството на одита.

Нуждаем се от силна и жизнеспособна одиторска професия. Ако одиторската практика е жизнеспособна и конкурентна единствено благодарение на услугите, различни от одита, има нещо структурно погрешно и в крайна сметка ще бъдем изправени пред сериозни проблеми.

Нуждаем се от ефективно общо управление в организациите, със стабилни, информирани и ефикасни независими директори. Но не чак толкова независими, че в действителност да не знаят и разбират това, което трябва да знаят.

Нуждаем се също така и от надеждна регулаторна обща рамка, с решителни намеси винаги когато това е необходимо.

Нуждаем се от ангажирани заинтересовани страни, готови да оспорват и поставят под съмнение действията на съвета на директорите.

И, разбира се, нуждаем се от надеждни етични кодекси и кодекси за поведение както за одиторската професия, така и за организациите.

Новите и преработени стандарти за одиторско докладване на Съвета по международни одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност (IAASB) са положително събитие в желанието за повишаване качеството на одита.

Настоящата статия е базирана върху презентация, представена от автора по време на проведената през юни 2015 година в Брюксел Конференция по въпросите на одита, организирана от Федерацията на европейските счетоводители (FEE).

Alan Johnson става член на Комитета за професионалните счетоводители в бизнеса (РАІВ) през 2011 г. Номиниран е от Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители (АССА). Г-н Johnson е главен финансов директор на *Jerónimo Martins SGPS, S.A*, базирана в Португалия фирма за търговия на дребно с хранителни продукти с дейност в Португалия, Полша и Колумбия от януари 2012 г., като е одобрен за член на съвета на директорите през март 2012 г. Между 2005 г. и 2011 г. заема длъжността на главен изпълнителен директор по въпросите на одита в група *Unilever*. Преди това е заемал длъжностите главен финансов директор в глобалното подразделение на *Unilever* за хранителни продукти и старши вице президент по финансови и ИТ въпроси на глобалното бизнес подразделение на *Unilever* за сладоледи и замразени хранителни продукти, базирано в Холандия. Г-н Johnson е член на Комитета за надзор над пазарите на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители (АССА) в периода от 2007 до 2013 г. Бил е член на Европейския съвет за консултации по въпросите на риска на ЕУ и е член на британския акредитиран професионален Институт за управление (СМІ).